

ΑΠΟΨΗ

Του ΧΑΡΗ ΤΟΠΑΛΙΔΗ*

Ο ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης σήμερα

ΤΟ περιβάλλον στο οποίο καλείται σήμερα να δραστηριοποιηθεί η ΤΑ έχει διαφοροποιηθεί σημαντικά σε σχέση με τις προκλήσεις στις οποίες κλήθηκε αυτή να ανταποκριθεί στο παρελθόν.

Η ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών έχει σήμερα διεθνή αναφορά, εξαρτάται από τη συμπεριφορά των αγορών τοπικά, δηλαδή από τη δυνατότητα να κινητοποιηθούν και να προσελκυσθούν τοπικά κεφάλαια και αναπτυξιακοί πόροι με όρους αγοράς και από τη δυνατότητα τους να αλλάξουν τη δομή της τοπικής οικονομίας από παραδοσιακή σε οικονομία της γνώσης.

Μέχρι σήμερα: η ΤΑ, δραστηριοποιούμενη με κύρια χρηματοδοτική πηγή τη δημοσιονομική βάση του κρατικού προϋπολογισμού, εκλήφθηκε στη λειτουργία της ως ένας απομακρυσμένος βραχίονας της κρατικής μηχανής.

ΙΣΩΣ στην ετεροχρονισμένη ισχύ αυτού του αυτοδιοικητικού μοντέλου και στις σημερινές συνθήκες εντοπίζονται σε μεγάλο βαθμό οι καθυστερήσεις της Θεσσαλονίκης:

▶ Παρά την πρωτεύουσα γεωγραφική θέση για την αξιοποίηση των συγκριτικών οικονομικών πλεονεκτημάτων της χώρας στη φυσική ενδοχώρα της (ΝΑ Ευρώπη), σημειώνεται αποανάπτυξη, αποβιομηχάνιση, υποαπασχόληση, κάθετη πτώση στους δείκτες

οικονομικής ανάπτυξης και πληθυσμιακή αύξηση.

▶ Ελλειψη χρηματοοικονομικής υποδομής (τράπεζες, χρηματιστήριο, χρηματοοικονομικοί θεσμοί με έδρα την πόλη), για την άσκηση του μητροπολιτικού της ρόλου. (Η υπάρχουσα υποδομή αντιστοιχεί σε πόλη της ΕΕ των 100.000-150.000 κατοίκων, όταν ο κύριος χαρακτήρας της παγκοσμιοποίησης είναι χρηματοοικονομικός).

▶ Απουσία αγορών με περιφερειακό - διεθνή χαρακτήρα.

▶ Ελλειψη φυσικών υποδομών για την άσκηση του μητροπολιτικού της ρόλου.

▶ Ελλειψη πρωτοβουλιών, έργων και πολιτικών, από την κρατική και τοπική ηγεσία, εξισορρόπησης των αδυναμιών και της γεωγραφικής αναδιάταξης των αγορών, που δημιουργούν παραγωγική υποδομή, γεννούν αναπτυξιακή δυναμική και κινητοποιούν την τοπική κοινωνία των πολιτών και τις τοπικές δημιουργικές και παραγωγικές δυνάμεις σε έναν ευρύτερο στόχο.

▶ Απουσία από το διεθνές γίγνεσθαι (ακόμη και οι διεθνείς οργανισμοί που εδρεύουν στην πόλη είναι απομονωμένοι από τη ζωή της), συρρίκνωση και μετανάστευση του τοπικού δημιουργικού δυναμικού και των υγιών παραγωγικών δυνάμεων, κοινωνική συντηρητικοποίηση, πολιτική χειραγώγηση, διασπορά κεφαλαίων και επιχειρήσεων σε

μικρές μονάδες, φόβος για το μέλλον.

ΟΙ ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ εξελίξεις διαμορφώνουν ένα εντελώς νέο πλαίσιο ευκαιριών και κινδύνων για την ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών. Οι νέες ευκαιρίες αφορούν:

▶ την ενεργοποίηση των τοπικών αναπτυξιακών δυνάμεων και πόρων,

▶ την ανάδειξη και ανάπτυξη των τοπικών συγκριτικών πλεονεκτημάτων,

▶ την άσκηση μητροπολιτικού ρόλου σε σχέση με τη φυσική ενδοχώρα,

▶ την ανάπτυξη υπερεθνικού προσανατολισμού και τη σύνδεση με τις διεθνείς αγορές και δίκτυα,

▶ την ενίσχυση της ανταγωνιστικής λειτουργίας των τοπικών επιχειρήσεων και των αγορών και την ανάπτυξη αστικής επιχειρηματικότητας για την τόνωση της τοπικής ανάπτυξης και της απασχόλησης, με εργαλεία: την επένδυση στην οικονομία της γνώσης, τη σύμπραξη τοπικών αρχών και ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ, venture capital), την ενθάρρυνση νέων επιχειρηματικών εγχειρημάτων, την πρόσβαση στις αγορές κεφαλαίου και την προσέλκυση επενδύσεων.

ΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ που ελλοχεύουν σήμερα προέρχονται από την έλλειψη νέων πολιτικών προσαρμογής της ΤΑ στις νέες πραγματικότητες, που μπορεί να οδηγήσει σήμερα μια πόλη σε απώλεια των τοπικών οικονομικών συγκριτικών πλεονεκτημάτων, των παραδο-

σιακών παραγωγικών δραστηριοτήτων και της πολιτιστικής ταυτότητας, και εντέλει στην απώλεια της παραδοσιακής θέσης της στην οικονομική αλυσίδα και στην περιθωριοποίησή της.

Το νέο αυτό περιβάλλον δραστηριοποίησης οδήγησε στη νέα περιφερειακή πολιτική της ΕΕ για την περίοδο 2007-2013. Κύρια χαρακτηριστικά της είναι: (α) η διαφοροποίηση των χρηματοδοτικών πολιτικών για την ανάπτυξη των υποδομών και την ενίσχυση των τοπικών επιχειρήσεων: οι πολιτικές μη επιστρεπτών ενισχύσεων (με χαρακτήρα επιχορηγήσεων) αντικαθίστανται από χρηματοδοτικές πολιτικές επιστρεπτών ενισχύσεων (επενδυτικού χαρακτήρα), (β) η ενίσχυση της συνεργασίας με τον ιδιωτικό τομέα, μέσα από τις Συμπράξεις του Δημόσιου με τον Ιδιωτικό Τομέα (ΣΔΙΤ) και του ρόλου των χρηματοοικονομικών οργανισμών, όπως ο θεσμός του venture capital, στη χρηματοδότηση και την επενδυτική αξιοποίηση των πόρων των Διαρθρωτικών Ταμείων (πρωτοβουλίες Jeremie, Jessica), (γ) η ενίσχυση της χρηματοδότησης της μετάβασης των τοπικών οικονομιών από την παραδοσιακή σε οικονομία της γνώσης.

*Ο ΧΑΡΗΣ ΤΟΠΑΛΙΔΗΣ είναι μαθηματικός, οικονομολόγος, μελετητής